

Trade Policy Committee (Full Members)

7 October 2011 (10:00)

Draft annotated agenda

3. ACTA: Proposals for Council decisions on signature and conclusion *The Committee will discuss the Commission's proposals for Council decisions authorising the signature and the conclusion of ACTA with a view to the transmission of the decisions to Coreper and Council.*

Republika Slovenija podpira Predlog sklepa Sveta o pooblastilu za podpis kot podpisu trgovinskega sporazuma za boj proti ponarejanju med Evropsko unijo in njenimi državami članicami, Avstralijo, Kanado, Japonsko, Republiko Korejo, Združenimi mehiškimi državami, Kraljevino Maroko, Novo Zelandijo, Republiko Singapur, Švicarsko konfederacijo in Združenimi državami Amerike, v imenu Evropske unije.

The Republic of Slovenia supports the Proposal for a Council Decision on authorising of signing, and signing on behalf of the European Union of the Anti-Counterfeiting Trade Agreement between European Union and its Member States, Australia, Canada, Japan, the Republic of Korea, the United Mexican States, the Kingdom of Morocco, New Zealand, the Republic of Singapore, the Swiss Confederation and the United States of America.

Slovesno podpisovanje ACTE je bilo 1. oktobra 2011 v Tokiu, so sporazum podpisale vse države udeleženske tega procesa z izjemo EU, Švice in Mehike. S strani EU so se podpisala kot opazovalci udeležili predstavniki EU delegacije na Japonskem in poljsko predsedstvo. ____ ima še vedno splošni pridržek na ta sporazum. ____ odločitev o podpisu je odvisna od dopolnitve uredbe shemah za kvaliteto kmetijskih proizvodov.

V obravnavani zadevi gre za ne zakonodajni postopek sprejemanja akta v EU. Svet Evropske unije bo ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) sprejel sklep o podpisu sporazuma Trgovinskega sporazuma za boj proti ponarejanju (Anti - Counterfeiting Trade Agreement - ACTA) med Evropsko unijo in njenim državami članicami, Avstralijo, Kanado, Japonsko, Republiko Korejo, Združenimi mehiškimi državami, Kraljevino Maroko, Novo Zelandijo, Republiko Singapur, Švicarsko konfederacijo in Združenimi državami Amerike v imenu Evropske unije.

Vsebinska sporazuma se nanaša na področje Skupne trgovinske politike, zadeve kjer ima Unija izključno pristojnost (3. člen Pogodbe o delovanju unije - v nadaljevanju PDEU) pri čemer so gospodarski (trgovinski) vidiki intelektualne lastnine eden izmed temeljev skupne trgovinske politike (prvi odstavek 207. člena PDEU), posebej še uveljavljanje pravic intelektualne lastnine v tretjih državah. Področje kazenske zakonodaje sodi med zadeve deljene pristojnosti (drugi

odstavek 2. člena PDEU) zato se je Komisija odločila, da ne predlaga naj Evropska unija izvaja morebitno pristojnost na področju izvrševanja kazensko pravnih ukrepov skladno z drugim odstavkom 83. člena PDEU. Komisija namreč meni, da v zvezi s pogajanjem za sklenitev ACTA sporazuma nikoli ni bil namen spreminjati pravni red EU ali usklajevati zakonodajo v zvezi z izvrševanjem kazensko pravnih ukrepov na področju pravic intelektualne lastnine.

Smernice za pogajanja za sklenitev tega sporazuma so bile sprejete v času slovenskega predsedovanja EU aprila 2008. Pogajanja so se začela 3. junija 2008. Opravljenih je bilo 11. pogajalskih krogov, tako da je bil sporazum parafiran 25. novembra 2010. Skladno s pogajalskimi smernicami je pogajanja vodila Komisija EU (Generalni direktorat za trgovino) razen zadev iz pristojnosti držav članic, kjer se je pogajala trenutno predsedujoča država. Zadeve, o katerih se je pogajala predsedujoča država, so se nanašale na vrsto in višino kazenskih sankcij pri kršitvah pravic intelektualne lastnine, določbe kazenskega postopka in določb o sodelovanju organov za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine v primeru, ko pristojnosti niso predvidene v pravu EU.

Za razliko od preteklih pogajanj za sklenitev sporazumov o pravicah intelektualne lastnine, je ta večstranski sporazum nastal izven mednarodnih organizacij za varstvo intelektualne lastnine, kot sta Svetovna organizacija za intelektualno lastnino (WIPO) in Svetovna trgovinska organizacija (WTO).

Države sodelujoče v pogajanjih (med katerimi je bila tudi Slovenija) lahko podpišejo sporazum v času od 31. marca 2011 do 31. marca 2013. Po podpisu pa bo potrebno sporazum ratificirati v Državnem zboru (kot tudi v Evropskem parlamentu po opravljenih nacionalnih ratifikacijah).

Namen sporazuma je zagotoviti mednarodni okvir za izboljšanje uveljavljanja pravic intelektualne lastnine (IPR) z izboljšavo mednarodnih standardov za ukrepanje zoper številne kršitve le teh. Ob upoštevanju razlik v pravnih sistemih držav članic in praksah, se bodo zagotavljala učinkovita in primerna sredstva za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine, ki dopolnjujejo Sporazum o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine (Uradni list RS-MP, št. 10/95 Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights – TRIPS).

ACTA je eden od instrumentov s katerim EU izboljšuje mednarodno varstvo IPR.

ACTA sporazum je namenjen izključno uveljavljanju pravic zato ne posega v določbe zakonodaje pogodbenice, ki urejajo razpoložljivost, pridobivanje, obseg in ohranjanje pravic intelektualne lastnine. To pomeni, da ne vključuje vsebinskega varstva pravic intelektualne lastnine kot so npr.; definicije pridobivanje pravic, trajanje, obseg, in registracija pravic. Določbe o uveljavljanju pravic v digitalnem okolju so v skladu s pravnim redom EU in tako ta sporazum ne uvaja osebnih pregledov ali tako imenovanega postopka treh opominov pred odklopom od interneta (»three strikes«). V zvezi s slednjim se nobena od pogodbenic ne more na ACTO sklicevati, če želi uvesti tak postopek ali podobne ukrepe.

Sporazum ACTA ima 45 členov in je razdeljen v 6 poglavij: Osnovne določbe in splošne opredelitve pojmov (Poglavje I), Pravni okvir za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine (Poglavje II), Prakse izvrševanja (Poglavje III), Mednarodno sodelovanje (Poglavje IV), Institucionalna ureditev (Poglavje V) ter Končne določbe (Poglavje VI).

Stališče RS je bilo potrjeno tako s strani Vlade kot ustreznega odbora DZ.

Obrazložitev

1. Postopek sprejemanja akta v EU

Gre za ne zakonodajni postopek sprejemanja akta v EU. Svet Evropske unije bo ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) in zlasti prvega pododstavka četrtega odstavka 207. člena v povezavi s petim odstavkom 218. člena, sprejel sklep o podpisu sporazuma Trgovinskega sporazuma za boj proti ponarejanju (Anti - Counterfeiting Trade Agreement - ACTA) med Evropsko unijo in njenim državami članicami, Avstralijo, Kanado, Japonsko, Republiko Korejo, Združenimi mehiškimi državami, Kraljevino Maroko, Novo Zelandijo, Republiko Singapur, Švicarsko konfederacijo in Združenimi državami Amerike v imenu Evropske unije.

Vsebina sporazuma se nanaša na področje Skupne trgovinske politike, zadeve kjer ima Unija izključno pristojnost (3. člen Pogodbe o delovanju unije - v nadaljevanju PDEU) pri čemer so gospodarski (trgovinski) vidiki intelektualne lastnine eden izmed temeljev skupne trgovinske politike (prvi odstavek 207. člena PDEU), posebej še uveljavljanje pravic intelektualne lastnine v tretjih državah. Področje kazenske zakonodaje sodi med zadeve deljene pristojnosti (drugi odstavek 2. člena PDEU) zato se je Komisija odločila, da ne predlaga naj Evropska unija izvaja morebitno pristojnost na področju izvrševanja kazensko pravnih ukrepov skladno z drugim odstavkom 83. člena PDEU. Komisija namreč meni, da v zvezi s pogajanjem za sklenitev ACTA sporazuma nikoli ni bil namen spreminjati pravni red EU ali usklajevati zakonodajo v zvezi z izvrševanjem kazensko pravnih ukrepov na področju pravic intelektualne lastnine.

Države sodelujoče v pogajanjih (med katerimi je bila tudi Slovenija) lahko podpišejo sporazum v času od 31. marca 2011 do 31. marca 2013. Po podpisu pa bo potrebno sporazum ratificirati v Državnem zboru (kot tudi v Evropskem parlamentu).

2. Poglavitne rešitve in cilji predloga akta

Namen sporazuma je zagotoviti mednarodni okvir za izboljšanje uveljavljanja pravic intelektualne lastnine (IPR) z izboljšavo mednarodnih standardov za ukrepanje zoper številne kršitve le teh. Ob upoštevanju razlik v pravnih sistemih držav članic in praksah, se bodo zagotavljala učinkovita in primerna sredstva za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine, ki dopolnjujejo Sporazum o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine (Uradni list RS-MP, št. 10/95-Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights – TRIPS).

ACTA je eden od instrumentov s katerim EU izboljšuje mednarodno varstvo IPR. Kršitve pri ponarejanju zdravil, živil, električnih pripomočkov, igrač in kozmetike lahko povzročijo tudi zdravstvene in varnostne probleme.

Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD) je ocenila, da je bila mednarodna trgovina s ponarejenimi izdelki v letu 2005 vredna do 200 milijard US\$, brez upoštevanja internetnih kršitev in domače porabe (v letu 2007 do 250 milijard US \$). V letu 2010 je bilo zaseženih 103 milijonov predmetov na zunanjih mejah EU ter bilo sproženih 79.112 postopkov. Vrednost zaseženih predmetov je prek 1 milijarde EUR. Od tega je bilo 33,54 % ponarejenih cigaret in 14 % gospodinjskih izdelkov (šamponi, mila, zdravila). Glavni izvor ponarejenih in piratskih izdelkov je Kitajska (85 %) – Poročilo o carinskem uveljavljanju pravic intelektualne lastnine v letu 2011- Report on EU Customs Enforcement of Intellectual Property Rights 2010.

Smernice za pogajanja za sklenitev tega sporazuma so bile sprejete v času slovenskega predsedovanja EU aprila 2008. Pogajanja so se začela 3. junija 2008 s prvim pogajalskim krogom

v Ženevi. Opravljenih je bilo 11. pogajalskih krogov, tako da je bil sporazum parafiran 25. novembra 2010. Skladno s pogajalskimi smernicami je pogajanja vodila Komisija EU (Generalni direktorat za trgovino) razen zadev iz pristojnosti držav članic, kjer se je pogajala trenutno predsedujoča država. Zadeve, o katerih se je pogajala predsedujoča država, so se nanašale na vrsto in višino kazenskih sankcij pri kršitvah pravic intelektualne lastnine, določbe kazenskega postopka in določb o sodelovanju organov za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine v primeru, ko pristojnosti niso predvidene v pravu EU. Pogajanja so se vodila s posvetovanjem v Odboru za trgovinsko politiko (prej Odbor 133) kot koordinativnim telesom in v ostalih delovnih telesih, kot sta delovni skupini za intelektualno lastnino in skupina svetovalcev za pravosodje in notranje zadeve ter v formatu prijateljev predsedstva. Komisija je o poteku pogajanj pred in po pogajalskem krogu redno obveščala Odbor za trgovinsko politiko ter organizirala srečanja s predstavniki uporabnikov. Predstavniki držav članic so bili prisotni na pogajanjih. Aktualno predsedstvo EU pa je vodilo pogajanja v zvezi z uveljavljanjem kazenskih sankcij na podlagi stališč, ki jih je soglasno sprejel Svet na Odboru stalnih predstavnikov (COREPER). V pogajanja je bil vključen tudi Evropski parlament, kjer je komisar za trgovino _____ poročal na treh plenarnih zasedanjih, kot tudi Odboru za mednarodno trgovino (INTA). Za razliko od preteklih pogajanj za sklenitev sporazumov o pravicah intelektualne lastnine, je ta večstranski sporazum nastal izven mednarodnih organizacij za varstvo intelektualne lastnine, kot sta Svetovna organizacija za intelektualno lastnino (WIPO) in Svetovna trgovinska organizacija (WTO).

Področje uveljavljanja pravic intelektualne lastnine je na mednarodni ravni urejeno s Sporazumom TRIPS in sicer v III. delu Uveljavljanje pravic intelektualne lastnine (41. do 61. člen), sprejetem v okviru Marakeškega sporazuma o ustanovitvi Svetovne trgovinske organizacije (WTO), kjer so določeni civilni in upravni postopki, začasni ukrepi, posebne zahteve v zvezi z ukrepi na meji ter kazenski postopki. Sporazum TRIPS je minimalni okvir, ki so ga države članice dolžne izvajati. Vendar pa članice smejo z domačim zakonom izvajati širše varstvo kot ga zahteva ta sporazum, pod pogojem, da tako varstvo ni v nasprotju z določbami tega sporazuma. Zakonodaja EU in njenih članic določa višje standarde kot jih predpisuje TRIPS zato jo označujemo z izrazom TRIPS plus.

Na ravni EU to področje ureja predvsem Direktiva št. 2004/48 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine (OJ L 195/2004) ter Uredba št. 1383/2003 o carinskem ukrepanju zoper blago, glede katerega obstaja sum, da krši določene pravice intelektualne lastnine, in o ukrepih, ki jih je treba sprejeti zoper blago, glede katerega je ugotovljeno, da je kršilo take pravice (OJ L 196/2003). V Sloveniji pa to področje ureja predvsem Zakon o industrijski lastnini (Uradni list RS, št. Uradni list RS, št. 51/2006 - uradno prečiščeno besedilo), Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/22007 - uradno prečiščeno besedilo in Uradni list RS, št. 68/2008), Kazenski zakonik RS (KZ-1, Uradni list št. 55/2008) ter Zakon o izvajanju carinskih predpisov EU (Uradni list RS, št. 25/2004 in št. 111/2007).

ACTA sporazum je namenjen izključno uveljavljanju pravic zato ne posega v določbe zakonodaje pogodbenice, ki urejajo razpoložljivost, pridobivanje, obseg in ohranjanje pravic intelektualne lastnine. To pomeni, da ne vključuje vsebinskega varstva pravic intelektualne lastnine kot so npr.; definicije pridobivanje pravic, trajanje, obseg, in registracija pravic. Določbe o uveljavljanju pravic v digitalnem okolju so v skladu s pravnim redom EU in tako ta sporazum ne uvaja osebnih pregledov ali tako imenovanega postopka treh opominov (»three strikes«). V zvezi s slednjim se nobena od pogodbenic ne more na ACTO sklicevati, če želi uvesti tak postopek ali podobne ukrepe.

Sporazum ACTA ima 45 členov in je razdeljen v 6 poglavij: Osnovne določbe in splošne opredelitve pojmov (Poglavje I), Pravni okvir za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine

(Poglavje II), Prakse izvrševanja (Poglavje III), Mednarodno sodelovanje (Poglavje IV), Institucionalna ureditev (Poglavje V) ter Končne določbe (Poglavje VI).

V Poglavju I. je določeno, da se cilji in načela sporazuma TRIPS iz 7. člena (varstvo in uveljavljanje pravic intelektualne lastnine bi moralo prispevati k pospeševanju tehnoloških inovacij in k prenosu razširjanja tehnologij...) ter 8. člena (članice lahko pri oblikovanju ali spreminjanju svojih zakonov in predpisov sprejemajo ukrepe, ki so potrebni za varovanje javnega zdravja in prehrane) smiselno uporabljajo za ta sporazum ter določa splošne opredelitve pojmov kot so intelektualna lastnina, blago s ponarejeno znamko, piratsko avtorsko blago, blago v tranzitu.

Poglavje II. je osrednji del sporazuma, saj določa splošne obveznosti, izvrševanje civilnih ukrepov, ukrepov na meji, izvrševanje kazensko pravnih ukrepov ter uveljavljanje pravic intelektualne lastnine v digitalnem okolju (6. do 27. člen).

Vsaka pogodbenica mora zagotavljati, da so v njeni zakonodaji na razpolago postopki za uveljavljanje pravic, ki omogočajo učinkovito ukrepanje zoper vsako dejanje kršitve pravic intelektualne lastnine, zajeto v tem sporazumu. Ti postopki morajo biti pravični in zagotavljati, da so vse pravice udeležencev v postopku ustrezno zaščitene (6. člen: Splošne obveznosti glede uveljavljanja). Pogodbenice morajo zagotavljati imetnikom pravic civilne sodne postopke. Sodne oblasti imajo v civilnem sodnem postopku pravico stranki odrediti prenehanje s kršitvijo in tej stranki ali, če je potrebno, tretji osebi odrediti, naj prepreči blagu, ki krši pravice intelektualne lastnine, vstop v trgovinske tokove (8. člen: Sodne odredbe). V civilnem sodnem postopku imajo sodne oblasti pravico zahtevati od kršilca pravice intelektualne lastnine naj plača imetniku pravice ustrezno odškodnino, pri čemer so določeni kriteriji za odškodnino. Pri kršitvah avtorske in sorodnih pravic, ki ščitijo dela, fonograme ali izvedbe, in v primerih ponarejanja blagovnih znamk, vsaka pogodbenica vzpostavi in ohranja sistem, ki zagotavlja enega ali več naštetih elementov, kot so; pavšalna odškodnina ali domneve za določanje zneska odškodnine, ki zadošča za izravnavo škode imetnika pravice zaradi kršitve ali vsaj za avtorske pravice dodatno odškodnino (9. člen: Odškodnina). Med drugimi sredstvi, ki so na voljo, pa mora vsaka pogodbenica zagotavljati, da imajo njene sodne oblasti pravico odrediti uničenje spornega blaga brez odškodnine. Enako velja za material in orodje, ki se pretežno uporablja pri izdelavi spornega blaga (10. člen: Druga sredstva). Seveda pa imajo sodne oblasti tudi pravico odrediti takojšnje in učinkovite začasne ukrepe. Pogodbenica mora izvajati ukrepe na meji na način, ki neupravičeno ne razlikuje med pravicami intelektualne lastnine in preprečuje nastajanje ovir za zakonito trgovino. Ti ukrepi se izvajajo v skladu z nacionalnim sistemom varstva pravic intelektualne lastnine in brez poseganja v sporazum, pri čemer pa pogodbenice soglašajo, da se določbe oddelka o ukrepih na meji ne nanašajo na patent in varstvo neobjavljenih informacij (13. člen: Področje uporabe na meji). Pogodbenice lahko iz uporabe tega oddelka izključijo majhne količine blaga nekomercialne narave v osebni prtljagi potnikov. V zvezi z uvoznimi in izvoznimi pošiljkami vsaka pogodbenica sprejeme ukrepe, ki omogočajo njenim carinskim organom ukrepanje na lastno pobudo in prekinjanje sprostitev sumljivega blaga ali začasno prekinitve sprostitev sumljivega blaga (16. člen: Ukrepi na meji). Pristojni organi imajo tudi pravico od imetnika pravice zahtevati naj priskrbi varščino ali enakovredno zavarovanje, ki dovolj ščiti toženca in pristojne oblasti ter preprečuje zlorabo (18. člen: Varščina ali enakovredno zavarovanje). Države pogodbenice zagotavljajo kazenske postopke in kazni, ki se uporabljajo vsaj pri zavestnem ponarejanju znamk ali piratstvu avtorske ali sorodnih pravic v trgovinsko pomembnem obsegu ter kazenske postopke in kazni uporabi v primerih namernega uvoza in domače uporabe (23. člen: Kazniva dejanja). V kazenski zakonodaji mora biti na voljo tudi kazenska odgovornost za pomoč in napeljevanje. Pri določitvi kazni so le te lahko zaporne in denarne ter morajo biti dovolj visoke, da pomenijo odvratanje od dejanj kršitev v prihodnosti ter

sorazmerne višini kazni za ustrezna kazniva dejanja (24. člen: Kazni). Sporazum določa tudi uveljavljanje pravic intelektualne lastnine v digitalnem okolju, saj morajo države pogodbenice zagotoviti civilno pravne in kazenske postopke.

Poglavje III. določa prakse izvrševanja tako, da vsaka pogodbenica spodbuja razvoj posebnega strokovnega znanja in izkušenj svojih pristojnih organov odgovornih za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine. Z namenom spodbujanja učinkovitosti pravic intelektualne lastnine na meji, se pristojni organi pogodbenic posvetujejo in izmenjujejo informacije (29. člen: Obvladovanje tveganja na meji).

Poglavje IV. Mednarodno sodelovanje ugotavlja, da je mednarodno sodelovanje ključnega pomena za uresničevanje učinkovitega varstva pravic intelektualne lastnine in ga je potrebno spodbujati ne glede na poreklo blaga, ki krši pravice intelektualne lastnine, ali lokacijo oziroma državljanstvo imetnika pravice. Vsaka pogodbenica si prizadeva z drugimi pogodbenicami izmenjati informacije o praksah izvrševanja, vključno s statističnimi podatki in informacijah o najboljših praksah, informacije o svoji zakonodajnih in regulativnih ukrepih.

V poglavju V. Institucionalna ureditev je določena ustanovitev Odbora ACTA, ki ima nalogo pregledovanja izvajanja in delovanja tega sporazuma ter odločanja o pogojih pristopa katerekoli članice Svetovne trgovinske organizacije WTO.

V poglavju VI: Končne določbe je določeno, da je za udeleženke pogajanj ali druge članice WTO, za katero se udeleženke strinjajo, sporazum na voljo za podpis od 31. marca 2011 do 31. marca 2013, veljati pa začne 30 dni po deponiranju šeste liste o ratifikaciji, sprejetju ali odobritvi med podpisnicami, ki so deponirale svoje zadevne listine o ratifikaciji.